

Seksuaalirikosoikeus - itsemääräämisoikeutta, integriteettiä vai turvallisuutta?

Minni Leskinen, OTM, väitöskirjatutkija, Turun yliopisto

Rikoslain seksuaalirikoksia koskeva 20. lukua uudistettiin viimeksi vuonna 2014. Uudistuksen jälkeen yksikään luvun pykälä ei ole enää täsmälleen vuonna 1999 voimaan tulleen kokonaisuudistuksen kirjoitusasussa. Epäilemättä lainsäätäjän tarkoituksena oli, että edes hetkeksi voitaisiin keskittyä muihin hankkeisiin ja laittaa tämän lippaan kansi kiinni. Tavoite ei kuitenkaan ole toteutunut. Tyytymättömyys Suomen keinoperusteiseen raiskauksen kriminalisointiin on jatkunut ja #metoo-liikkeen myötä vaatimus suostumusperusteiseen kriminalisointiin siirtymisestä on vain voimistunut. Samaan aikaan valtion turvallisuus- ja suojeluretoriikka on löytänyt kohteensa maahanmuuttajista, ja oikeusministeriössä on meneillään hanke lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistusmaksimien nostamisesta ja uuden ”lapsen raiskaus” -rikosnimikkeen ottamisesta osaksi rikoslain 20. lukua.

Eksplisiittisesti kaikkien uudistusten taustalla oleva oikeushyvä on 1990-luvulta lähtien ollut seksuaalinen itsemääräämisoikeus. Väitän, että kyse on kuitenkin kolmiosta, jossa painopiste liikkuu itsemääräämisoikeuden, (yleisen) turvallisuuden ja seksuaalisen integriteetin välillä. Esimerkiksi Ruotsissa painopiste on vuoden 2018 lainuudistuksen jälkeen selkeästi seksuaalisen integriteetin turvaamisessa.

Tutkin, kuinka seksuaalinen integriteetti liittyy feminististen filosofien, kuten Luce Irigarayn, käsityksiin ruumiin ja naisen seksuaalisuuden totaalisesta unohtamisesta logoksen hallitsemassa yhteiskunnassa/filosofiassa/oikeudessa. Oikeudellisessa keskustelussa esimerkiksi suostumus näyttäytyy rationaalisenä pistemäisenä valintana, joka on validi, kunnes toisin ilmaistaan. Oikeus vaikuttaakin varsin heikosti responsiiviselta feministisiä vaikutteita kohtaan. Toisaalta kysyn, miltä osin esimerkiksi Irigarayn näkemykset ovat etiikkaa ja ylittävät sen, mitä oikeudelta voidaan kohtuudella vaatia.